

17.05.2021

Asia/4

§ 10 Työllisyyskokeilun valmistelun tilannekatsaus

HEL 2021-005585 T 14 05 01

Päätös

Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto merkitsi tiedoksi tilannekatsauksen Helsingin työllisyyden kuntakokeilun toiminnan alkuvaiheesta.

Käsittely

Asian käsittelyn aikana kuultavana oli maahanmuutto- ja työllisyysasioiden johtaja Ilkka Haahtela.

Esittelijä

elinkeinojohtaja
Marja-Leena Rinkineva

Lisätiedot

Hannu Hyytinen, asiakkuuspäällikkö, puhelin: 310 32202
hannu.hyytinen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Työllisyyden kuntakokeilu käynnistyi 1.3.2021

Helsinki hakeutui työllisyyden kuntakokeiluun elinkeinojaoston päätöksellä (11.11.2019, 42 §). Työ- ja elinkeinoministeriö hyväksyi Helsingin kokeilualueeksi 5.12.2019. Helsingin kaupunginhallitus päätti (3.2.2020, 88 §) kaupungin osallistumisesta kokeiluun. Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeiluista (1269/2020) tuli voimaan 1.3.2021. Kuntakokeiluja koskevaa lainsäädäntöä ollaan vuoden 2021 aikana täydentämässä muun muassa siten, että jo syksyllä kokeilualueiden kuntien työttömyysturvatehtäviä laajennettaisiin. Hallitus linjasi puoliväliriihessään huhtikuussa 2021, että valmistelua työllisyyspalveluiden siirtämiseksi kunnille jatketaan siten, että muutokset astuisivat voimaan vuoden 2024 aikana; samalla kuntakokeiluja jatkettaisiin kesäkuusta 2023 uuden lainsäädännön voimaantuloon saakka.

Työllisyyden kuntakokeilun eli Helsingin työllisyyspalvelujen asiakkaita ovat helsinkiläisistä työttömistä kaikki alle 30-vuotiaat ja ulkomaalaiset tai vieraskieliset sekä yli 30-vuotiaista ne työttömät, joilla ei ole oikeutta ansiosidonnaiseen työttömyysetuuteen. Helsingin kaupunki vastaa julkisten työvoimapalveluiden tarjoamisesta näille kohderyhmille sekä osasta asiakkaiden työttömyysturvaan liittyvistä tehtävistä.

Helsingin työllisyystilanne keväällä 2021

Uudenmaan alueella oli maaliskuun 2021 lopussa yhteensä 116 025 työtöntä työnhakijaa, joista ilman työsuhdetta olevia oli 90 248 ja lomautettuja 25 777. Työttömyys kasvoi edelliseen kuukauteen verrattuna noin 3 800 henkilöllä. Kasvu perustui lähes kokonaan uusiin lomautuksiin. Vuoden takaiseen nähden työttömyys oli noussut noin 23 % koko Uudellamaalla. Maaliskuussa työttömyys kasvoi Uudellamaalla kaikissa ammattiryhmissä, mutta etenkin kasvua oli ns. ammatteihin luokittelemattomien ryhmässä sekä palvelu- ja myyntityöntekijöiden keskuudessa. Avoimia työpaikkoja oli TE-hallinnon tilastojen mukaan 2,8 % enemmän kuin vuotta aiemmin.

Helsingissä työttömyyden kehitys on noudattanut Uudenmaan trendiä: työttömyys on vuodentakaisesta eli koronapandemian ensimmäisen lomautusaallon jälkeisestä tilanteesta noussut noin 23 %. Alkuvuoden nopeasti heikentyneestä korontilanteesta johtuneiden rajoitustoimien vuoksi työttömien määrä kasvoi maaliskuun aikana Helsingissä edelleen noin kahdella tuhannella henkilöllä. Helsingin työttömyysaste oli maaliskuun lopussa 14,5 %, mikä tarkoittaa yli 51 000 henkilöä. Heistä 22 % eli yli 11 000 on kokoaikaisesti lomautettuja.

Alle 30-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli Helsingissä 11 082. Heidän määränsä kasvoi maaliskuun aikana 722 hengellä. Myös pitkäaikaisyöttömien määrä jatkaa nopeaa kasvuaan Helsingissä, sillä kohderyhmään kuuluvien määrä on vuodessa kasvanut noin 8 000 henkilöllä ja edelliseen kuukauteenkin verrattua noin 2 000 työttömällä. Työttömien ulkomaan kansalaisten määrä on pysynyt määrällisesti melko samalla tasolla helmikuuhun nähden, mutta vuoden takaiseen nähden sekä ulkomaalaisten työttömien määrä on kasvanut 20 % eli 2600 henkilöllä.

Kuntakokeilun käynnistymisvaihe Helsingissä

Helsingin työllisyyden kuntakokeilu aloitti toimintansa 1.3.2021. Aloitusvaihetta leimasi mittava tehtävä ottaa vastaan lähes 50 000 asiakasta, joista noin 80 % oli ollut pitkään ilman palvelukontaktia työ- ja elinkeinotoimistoon. Lisäksi kokeilun alussa Suomessa todettiin poikkeusolot ja työmarkkinatilanne jatkoi heikkenemistään kasvavan epävarmuuden oloissa. Asiakkaat siirtyivät kahdessa vaiheessa siten, että välittömästi

maaliskuun alusta lähtien kokeiluun alkoi ohjautua uusia kohderyhmään kuuluvia työttömiä sekä lomautettuja. Valtaosa kokeilun asiakkaista (n. 40 000) siirtyi kaupungin palveluihin 15.3. alkaen. Tätä ennen kaupungin työllisyyspalvelut oli oma-aloitteisesti siirtänyt työ- ja elinkeinotoimistosta kokeilun piiriin kotoutujia sekä erityisen tuen tarpeessa olevia nuoria työnhakijoita, sillä näiden kohderyhmien palvelussa haluttiin välttää suuren asiakassiirron väistämättä mukanaan tuomat palvelukatkokset. Toukokuun alussa Helsingin kuntakokeilussa on työnhakija-asiakkaita yhteensä noin 47 000.

TE-toimiston henkilöstön siirtyminen yhdessä yössä uuteen organisaatioon, uusien työntekijöiden suuri osuus henkilöstöstä sekä yhä meneillään olevat lisähenkilöstön rekrytoinnit ovat vaikuttaneet kokeilun alkukuukausien toimintaan. TE-toimiston henkilöstö siirtyi Helsingin työllisyyspalveluiden työnjohtoon samana päivänä 1.3.2021, jolloin työllisyyspalveluille myös siirtyi kokeilun toimeenpanon tehtävät. Henkilöasiakaspalvelua toteuttavissa tiimeissä on huhtikuun alussa saattanut olla enimmillään jopa puolet tehtävistä täyttämättä tai työntekijöistä valtaosa on uusia. Samanaikaisesti mittavan asiakastyön käynnistymisen kanssa on toteutettu uuteen organisaatio- ja tiimirakenteeseen siirtyminen. Vuoden kestäneestä poikkeuksellisesta tilanteesta johtuen kokeiluun siirtyneille työnhakija-asiakkaille oli kertynyt runsaasti palveluvelkaa, mutta myös suuri määrä kiireellisesti hoidettavia asioita. Pääpaino kuntakokeilun haastavan käynnistymisvaiheen kahtena ensimmäisenä kuukautena on ollut asiakkaiden hallittu ja perustoimeentulon turvaava siirtyminen Helsingin työllisyyspalveluihin.

Toukokuun alkuun mennessä Helsingin kuntakokeilun asiakaspalvelu on kyetty järjestämään siten, että työttömiksi tai lomautetuiksi joutuvat asiakkaat saavat työnhakija-asiakkuutensa alkuvaiheen palvelut lakisääteisessä määräajassa: asiakkaan työttömyysetuusoikeus on ratkaistu tai saatettu vireille ja asiakkaalle järjestetään kokeilussa alkuhaastattelu kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta. Siirtyminen vastuuasiantuntijamalliin on edennyt haasteista huolimatta verrattain hyvin. Jokaiselle kokeiluun siirtyneelle asiakkaalle on nimetty oma vastuuasiantuntija toukokuun alkuun mennessä ja asiakkaalle on lähetetty asiasta tieto.

Helsingin kuntakokeilun resursointi

Kokeilun perusresurssi muodostuu Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistosta siirtyneestä henkilöstöstä ja valtion työllisyysmäärärahalta hankittavista palveluista sekä niillä rahoitettavista palkkatuki- ja aloittavan yrittäjän starttirahapäätöksistä. Helsinki panostaa kokeiluun voimakkaasti myös itse.

Keskeisen osan kuntakokeilun henkilöstöstä muodostaa TE-toimistosta kokeilun palvelukseen ja työnjohdon alle siirtynyt henkilöstö. Tämänhetkisten siirtomenettelyiden myötä kokeiluun on siirtymässä yhteensä 227 henkilötyövuotta. Kokeilun alkaessa näistä oli täyttämättä lähes 50 henkilötyövuotta, mikä on edellyttänyt TE-toimistolta ja kaupungilta laajaa ja koko kevään jatkunutta rekrytoinnin yhteistyötä. Toukokuun alkuun mennessä kokeiluun on siirtynyt TE-toimistosta noin 200 työntekijää. Kesäkuun alkuun mennessä TE-toimiston lukuun työskenteleviä uusia työntekijöitä aloittaa siten vielä noin 30 henkilöä.

Uudenmaan ELY-keskuksella on lakisääteisesti tehtävänä ja palveluista vastaavana hankintayksikkönä toimivalta päättää työllisyysmäärärahoilla toteutettavista palveluhankinnoista itsenäisesti, mutta kokeilulakiin on kirjattu velvoite kuulla kokeiluja hankintoja suunniteltaessa. Kokeilun ensimmäistä toimintavuotta varten Helsingin työllisyyspalvelujen käyttöön tuleva ELY-keskuksen ostopalveluvalikoima vastaa pääosin asiakaskunnan tarpeita sekä sisällöltään että volyymiltaan. Kokeilunlain mukainen vastuunjako luo kuitenkin lähtökohtaisesti epätyydyttävän asetelman. Helsingin työllisyyspalvelut ei voi nykytilanteessa suunnata ostopalveluja oman tarpeensa mukaan, eikä viime kädessä voi vaikuttaa esimerkiksi palvelun vaikuttavuudelle olennaisesti sisältö- tai sopimusehtomäärityksiin. Vuodelle 2021 on työllisyysmäärärahaa käytettävissä koko Uudellemaalle noin 150 M€ ja sen seurannasta ja käytöstä vastaa Uudenmaan ELY-keskus.

Helsingin kaupungin omat työllisyysmäärärahat vuodelle 2021 ovat yhteensä noin 35,4 miljoonaa euroa, josta kuluvalle vuodelle siirrettyjen vuonna 2020 käyttämättä jääneiden määrärahojen osuus on noin 3,5 miljoonaa euroa. Kaupungin omaa henkilöstöä on siirtynyt kuntakokeilun henkilöasiakaspalvelun tehtäviin noin 70 henkilötyövuotta. Erilaisiin esihenkilö-, suunnittelu-, kehittämis- ja tukitehtäviin on siirtynyt noin 60 kaupungin työntekijää tai viranhaltijaa. Näiden lisäksi kaupunki on rekrytoinut siirtomäärärahalla toistaiseksi vuoden 2021 loppuun saakka kestäviin virkasuhteisiin noin 50 työntekijää, joista suoraan henkilöasiakaspalvelun vahvistamiseksi noin 40 asiantuntijaa. Kesäkuun alkuun mennessä 2021 Helsingin työllisyyspalveluissa työskentelee siten yhteensä noin 400 työntekijää kaupunkiorganisaation eri osista ja TE-toimistosta.

Helsingin kuntakokeilun palvelumalli

Kokeilun palvelun kulmakivinä ovat asiakkaalle nimettävä henkilökohtainen vastuuasiantuntija, laaja palveluvalikoima sekä eri asiakaskohderyhmille kohdennettu ja erikoistunut palvelu. Henkilöasiakkaan vastuuasiantuntijan työssä tulee työskentelemään yhteensä noin 275 asiantuntijaa, joista osa on sosiaalityöntekijöitä. Vastuuasiantuntija so-

pii asiakkaan kanssa työllistymissuunnitelmassa julkisista työvoimapalveluista, jotka muodostavat rungon työnhakijan palvelussa. Rinnalle on tuotu kaupungin omat ja yhteistyökumppanien tarjoamat monialaiset palvelut, joita on tällä hetkellä lähes 250 erilliseksi laskettavaa palvelua. Palveluvalikoima avautuu vastuuasiantuntijan käytettäväksi verkkopohjaisen manuaalin avulla, jonka toisen version myötä syksystä 2021 alkaen palveluun ohjaus edelleen helpottuu ja tulee yhä osuvammaksi.

Helsingin kokeilun kohderyhminä painotetaan nuoria alle 30-vuotiaita, pitkäaikaistyöttömiä sekä kotoutujia ja vieraskielisiä. Työllisyyspalvelut on ottanut asiakaskohderyhmät huomioon sekä organisoitumisessaan että henkilöresurssien painotuksissa. Nuoria ja pitkään työttömänä olleita palvellaan asiakaskohderyhmän työllistymisen kysymyksiin erikoistuneissa tiimeissä. Kotoutujien palveluun on kiinnitetty erityistä huomiota ja niiden yhteyteen on jo alkuvaiheessa integroitu Stadin osaamiskeskus. Työllisyyspalveluissa työskentelee vastuuasiantuntijoiden työtä tukemassa laaja ammattilaisten joukko esimerkiksi opinto-ohjaajia, työelämävalmentajia, kartoittavia opettajia, uraohjaajia, etsiviä nuorityöntekijöitä, projektihenkilöstöä, suunnittelijoita, psykologeja, kehittämiskoordinaattoreita ja yrityskoordinaattoreita.

Kokeilun tavoitteena on kestävä yhteiskunnallisesti vaikuttava palvelu, jonka saavuttamisessa keskeinen keino on yksilöllinen palvelu. Yksilöllisyys edellyttää, että vastuuasiantuntijalla on riittävästi aikaa keskittyä oman asiakaskunnan palveluun. Vaikuttavuutta haetaan myös muilla kokeilun läpäisevillä ja palvelumallia ohjaavilla toiminnallisilla painotuksilla. Asiakkuuden alkuvaiheessa tehtävää palvelutarpeen tunnistamista kehitetään ja palveluiden kehittämisessä sekä systematisoinnissa hyödynnetään tutkimustietoa. Yksilöllisten palveluiden rinnalla Helsinki panostaa digitaalisiin palveluihin.

Tuloksellinen ja proaktiivinen työllisyyden edistäminen ei ole vain työllisyyspalveluiden tehtävä, vaan koko kaupunkiorganisaation on huolehdittava Helsingistä korkean työllisyyden sekä osaavan ja työkykyisen työvoiman kaupunkina. Helsingin työllisyys- ja sosiaalipalveluiden välillä on kokeilun tarpeita silmällä pitäen sovittu kiinteät yhteistyön ja asiakasohjauksen prosessit. Lisäksi kasvatuksen ja koulutuksen toimialan työllisyyttä edistävät palvelut kuten, erilaiset työllistymistä tukevat lyhytkoulutukset, sekä nuorille suunnatut työpajat tai matalan kynnyksen kuntouttava ryhmätoiminta ovat kiinteästi integroitu osaksi työttömien helsinkiläisten palveluvalikoimaa.

Kokeilun aikana ja pysyvään työllisyydenhoidon järjestämisvastuuseen valmistautuen tulisi jatkossakin huolehtia siitä, että erityisesti ammatillisen koulutuksen sekä sosiaali- ja terveystyöpalveluiden integraatio ja yhteistyö työllisyyspalveluiden kanssa syvenee. Erityisesti työllisyyspalve-

17.05.2021

Asia/4

luiden ja terveystalvöeluiden välinen etäisyys on Helsingissä ollut suuri, mikä näkyy osaltaan kaupungin korkeassa rakennetyöttömyysasteessa ja työmarkkinatukimenoissa. Koronatilanteen aiheuttama perusterveydenhuollon kuormitus asettaa Helsingille haasteen työllisyys- ja terveystalvöeluiden välisten palveluketjujen sujuvoittamisessa. Onnistuneella yhteistyöllä voidaan kuitenkin tehokkaasti puuttua työttömien työkykyongelmien kärjistymiseen, edistää erityisesti mielenterveysongelmissa kärsivien nuorten kuntoutumista työhön ja koulutukseen sekä tunnistaa aiempaa paremmin ne työttömyysetuuden saajat, jotka tosiasiallisesti ovat pitkäaikaisesti tai pysyvästi työkyvyttömiä.

Työvoimatalvöeluiden rakenneuudistuksen eteneminen

Hallitus päätti huhtikuun puoliväliriihessä jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Kuntakokeiluja on esitetty jatkettavan siihen saakka, kunnes pysyvä malli aloittaa vuoden 2024 aikana ja palvelut siirtyvät kokonaan kunnille. Työ- ja elinkeinoministeriö rakentaa tiekartan pysyvän mallin valmisteluun toukokuun 2021 aikana.

Pysyvän mallin valmistelun yhteydessä luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa kunta kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi siten, että uudistuksella saavutettaisiin noin 7 000–10 000 lisätyöllistä. Helsingin kannalta on keskeistä löytää kuntataloutta vahvistava rahoitusmalli, jossa julkiset työvoima- ja yrityspalvelut olisivat mahdollisimman täysimääräisesti kuntien käytössä. Kokeilujen resursseja, vastuita ja prosesseja osiin pilkkova malli on jo alkuvaiheessa osoittautunut ongelmalliseksi, eikä muodosta kestäväää pohjaa pysyväälle ratkaisulle. Eri-tyisesti TE-toimiston yrityspalvelujen siirtyminen kunnille on välttämätöntä, jotta työllisyyteen suunnattujen palvelujen vaikuttavuutta voidaan vahvistaa ja mahdollistaa yritysten osaavan työvoiman saantia kaupungin palveluiden avulla.

Toimivalta

Hallintosäännön 8 luvun 2 §:n mukaan kaupunginhallituksen elinkeinojaosto päättää kaupungin työllisyydenhoidon periaatteista sekä seuraa niiden toteutumista.

Esittelijä

elinkeinojohtaja
Marja-Leena Rinkineva

Lisätiedot

Hannu Hyytinen, asiakkuuspäällikkö, puhelin: 310 32202
hannu.hyytinen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

17.05.2021

Asia/4

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566